

EIJA SAARILAHTI

Sotalapsen suljettu puutarha

Krigsbarnets slutna trädgård

EIJA SAARILAHTI

Sotalapsen suljettu puutarha

Krigsbarnets slutna trädgård

© 2025 Eija Saarilahti

Taitto, kannen suunnittelu ja värikuvat: Sirkka Leppänen

Kansikuva: Eija Saarilahden öljyvärimaalaus

Mustavalkokuvat: Kotiarkistot ja Pelastusarmeijan arkisto

Ruotsinkielinen käännös: Annelie Hollo

Kustantaja: BoD · Books on Demand,

Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,

22763 Hampuri, Saksa

Uppgifter på svenska finns på sidan 70 / Ruotsinkieliset painotiedot s. 70.

ISBN: 978-952-80-9791-4

Sotalapsen suljettu puutarha

Sisällysluettelo

<i>Lukijalle</i>	7
<i>Älä pelkää</i>	9
<i>Suljettu puutarhani</i>	49
<i>Olipa kerran</i>	57
<i>Sodan jäljet muistoissani</i>	59
<i>Jälkisanat</i>	63
<i>Kiitokset</i>	65

Krigsbarnets slutna trädgård

Innehåll

<i>Till läsaren</i>	71
<i>Var inte rädd</i>	73
<i>Min slutna trädgård</i>	113
<i>Det var en gång</i>	121
<i>Krigets spår i mitt minne</i>	123
<i>Efterord</i>	127
<i>Tack</i>	129

Lukijalle

Talvisodan ja jatkosodan aikana Ruotsiin lähetettiin yli 70 000 lasta pois sodan jaloista. Minä olin yksi heistä. Osa sotalapsista jäi pysyvästi Ruotsiin, mutta minä palasin kotiini Lahteen.

Sotalapsista vaiettiin vuosikymmenten ajan, koska aihe oli liian arka ja kipeä. Vasta 1990-luvulla perustettiin ensimmäiset sotalapsiyhdistykset, Helsingin Seudun Sotalapset ry perustettiin vuonna 1995. Samoihin aikoihin alettiin myös julkaista enemmän sotalapsuutta käsitteleviä tutkimuksia ja muistelmia.

Olen kirjoittanut omasta sotalapsuudestani useassa vaiheessa. Tekstejäni on käytetty vuonna 2016 toteutetussa verkkonäyttelyssä Sotalapsinäyttely (sotalapset.fi), ja viimeistellyt versiot olen tallettanut Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistoon. Tähän kirjaan on koottu nämä kertomukset, ja kunkin lopussa näkyy kuu-kausi, jolloin olen saanut sen valmiiksi.

Jokaisella sotalapsella on oma tarinansa ja myös oma selviytymistarinansa. Näitä kertomuksia on saatu jonkin verran talteen, mutta uusia ei enää tule, kun sodasta on kulunut jo yli 80 vuotta. Siksi päätin julkaista myös oman tarinani kirjana muistutukseksi jälkipolville sodan mielettömyydestä.

Helsinki, kesäkuu 2025

Eija Saarilahti

Älä pelkää

Sotalapsena lastenkodissa

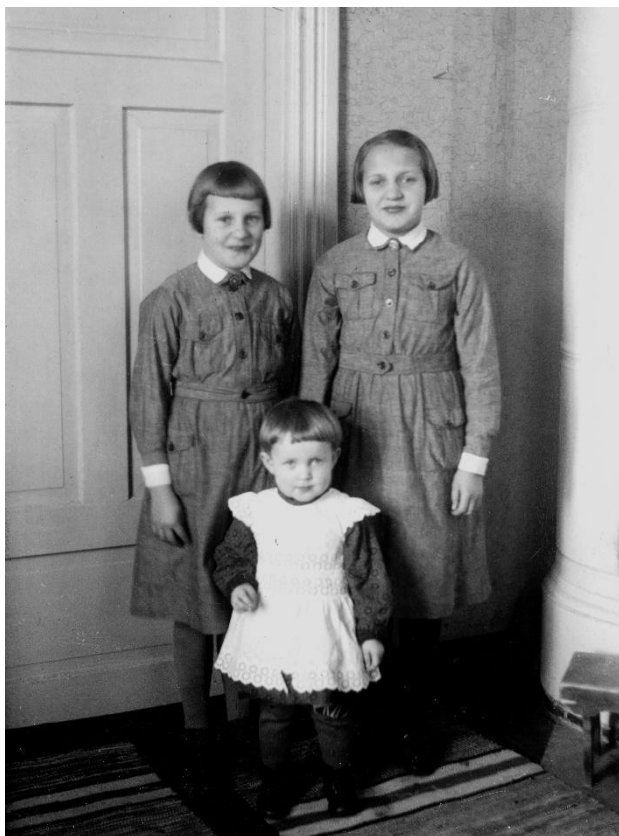
Miksi isä pidättelee itkua ja vastustaa lähtöäni. Miksi äiti on epätavallisen kannustava ja iloinen. Miksi vieras nainen istuu olohuoneessa? Istun lattialla ja solmin kenkieni nauhoja. Äiti innostaa minua laulamaan tädille laulua "Tytöt ne lähti reissulle..." En oikein innostu. Isä toistaa, että kyllä tytön olisi parempi jäädä kotiin. Puhuiko isä jotain hakemisestani, en muista, mutta pitkään Ruotsiin saavuttuani odotin hänen tulevan hakemaan minut takaisin kotiin.

Äiti selittää, että täti veisi minut mukanaan. Ilo tulevasta matkasta ei oikein sytytä, lähdössä on jotain hämmentävää. Oletan käväiseväni tädin kanssa jossain, mutta palaavani pian takaisin.

Kodista lähdöstäni ei minulla ole muuta muistikuvaa. Missä olivat silloin sisareni, pikkulotat 15-vuotias Hannele ja 12-vuotias Eila, jotka jäivät Suomeen. Äiti halusi lähettää kuopuksensa pois sodan jaloista, kun sellainen tilaisuus avautui. Hän kai luuli, että pääsen johonkin mukavaan perheeseen, kuin lomalle sodan tuomasta levottomuudesta ja ahdingosta. Minut vietiin Ruotsiin lentokoneella ja isän varakas ystävä halusi maksaa matkani, mikä ehkä vielä kannusti vanhempiani lähettämään minut turvaan. Syitä oli varmaan muitakin, mutta juuri viisi vuotta täyttänyt ei niitä ymmärtänyt. Ajankohta oli tammi-helmikuu 1942.

Miksi minut lähetettiin pois kotoani? Miksi minut erotettiin perheestäni? Miksi minut hyljättiin? Miksi unohduin lastenkotiin? Vastausta ei oikeastaan ole. Lastenkodin tädit kertoivat kyllä, että

Suomessa oli niin huonot olot, että ihmiset söivät perunankuoria. Ei minun kotonani sellaista tapahtunut. Se koski joitain muita lapsia.

Eija ja pikkulotat

Sisareni muistavat, että työnnyin väkisin mukaan kuvaukseen, vaikka tarkoituksena oli ottaa kuva vain pikkulottasisaristani. Sisaret olivat hyvin närkästyneitä. Tiimellyksessä esiliinani oli tarttunut johonkin ja revennyt, kuten kuvasta näkyy. Kuva on otettu juuri ennen Ruotsiin lähettämistäni.

Kun viisivuotias Eija lähetettiin sotalapseksi
Ruotsiin, hän ei ymmärtänyt, miksi hänet
hylättiin. Kotiinpaluu ei tuonut lohtua, perhe ja
koti olivat kadonneet muistista.

Eija kertoo koskettavassa ja rehellisessä
kirjassaan sotalapsen tarinansa: häpeästä,
vaietusta tuskasta ja vaikeudesta sulautua osaksi
lastenkodin lapsimassaa. Mutta myös
vapautumisesta, ensin värien kautta,
maalaamalla, ja lopulta sanojen avulla. Suljettu
puutarha avautui.

När femåriga Eija skickades som krigsbarn till
Sverige förstod hon inte varför hon blev
övergiven. Hemkomsten gav ingen tröst, familjen
och hemmet fanns inte längre kvar i minnet.

I sin gripande och ärliga bok berättar Eija sin
historia som krigsbarn: om skammen, den
tystade smärtan och svårigheten att bara vara en
liten del av barnhemmets mängd. Men också om
befrielsen som till slut kom, först genom
färgerna, genom målandet, och till sist genom
orden. Den slutna trädgården öppnade sig.